

Список використаних джерел:

1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2886>.
2. Хлобистов Є. В. Економічна безпека України у глобальних викликах сучасності / Є. В. Хлобистов // Механізм регулювання економіки. – 2008.
3. Микитюк П.П., Інноваційна діяльність: Навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл] / П.П. Микитюк, Б.Г. Сенів –К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
4. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: Підручник / Л.І. Федулова – К.: Либідь, 2006. – 480 с.
5. Микитенко В.В. На чому базується енергетична безпека держави / В.В. Микитенко // Вісник НАН України. – 2005.

Андрій БРИНДАЛЬСЬКИЙ
Студент Західноукраїнського
національного університету

ГЕОПОЛІТИКА ЕНЕРГЕТИКИ

Геополітика енергетики – галузь політичної науки спрямована на дослідження взаємозв'язків між забезпеченістю енергетичними ресурсами, політикою та стратегією країн та регіонів. Основна увага в цій галузі зосереджена на аналізі впливу енергетичних ресурсів (таких як нафта, природний газ, вугілля, ядерна енергія тощо) на міжнародні відносини, безпеку країн, економічний розвиток і геополітичну стабільність.

Сьогодні геополітика енергетика стала однією з основних та найважчих проблем у сучасному світі, адже забезпеченість енергетичними ресурсами має критичну роль у розвитку країни та регіону.

Гонитва за енергоресурсами почалася ще у другій половині XVIII століття, що пов'язано з початком індустріалізації (а саме попит на нафту та вугілля, як основних джерел енергії) і триває вона по сьогоднішній день. Контроль над енергоресурсами, транспортними шляхами та ключовою інфраструктурою для їх обробки та видобутку несе колосальну роль у розвитку держав та регіонів.

Таким чином у світі склалася ситуація за якої відбувся поділ країн відповідно до їх забезпеченості енергоресурсами на країни імпортери енергоресурсів та країни експортери енергоресурсів. Серед найбільших імпортерів енергоресурсів є США, Китай, Індія, Японія, Німеччина та Франція — ці світові гіганти дуже сильно залежать від імпорту нафти, газу та вугілля, тому їхня політика на світовій арені полягає у розвитку країн експортерів нафти, вони вкладають шалені кошти у пошуки та розробку нових родовищ і нерідко намагаються просувати власні компанії з видобутку в інших країнах (Наприклад

американська компанія Chevron, яка присутня у Венесуелі з початку 1920-х, у період з 2019 року здійснює видобуток понад 200000 тисяч барелів нафти на добу, що становить чверть від усього видобутку в країні)

До найбільших експортерів енергоресурсів відносять: країни ОПЕК, Канаду, Росію та Індонезію — економіки цих країн дуже сильно залежать від об'ємів видобутку енергоресурсів та їх цін на міжнародних ринках. Так експорт нафти у Саудівській Аравії формує 90% доходів від загального експортного доходу.

Також можна виділити особливу групу країн які володіють доступом до шляхів транспорту енергетичних ресурсів (нафтопроводів та газопроводів і т.д): Україна, Білорусь, Польща, Туркменістан, Узбекистан і т.д — ці країни є важливими гравцями на ринку енергоресурсів, адже саме вони визначають можливість та умови прокладання нафто та газопроводів на власній території.

Та варто пам'ятати про ще один ринок енергоресурсів: ринок ядерного палива, який є представлений країнами виробниками, трейдерами та споживачами ядерного палива. Ринок відіграє ключову роль у світовій економіці, адже саме ядерна енергетика є найдешевшою та найбезпечнішою в світі. Лідерами на цьому ринку залишаються країни в яких є доступні технології для добування та збагачення ядерного палива, а також його реалізації на власному та міжнародному ринках: США, Китай, Японія, Франція та Росія. Цей ринок є відносно новим, адже почав діяти тільки у 1960-их роках в обмеженій кількості країн, зараз же його роль щорічно зростає, що спричинено збільшеним попитом на дешеву електроенергію, яку може надати тільки ядерна енергетика. Саме за ядерною енергетикою майбутнє землі, тому формування твердого ринку на основі спроб і помилок старих ринків енергетичних ресурсів буде ключем до успішного майбутнього.

Геополітика енергетики базується на декількох основних принципах:

1. Енергетична безпека: Ключовим принципом є забезпечення стабільного доступу до енергетичних ресурсів. Держави прагнуть розробляти стратегії, які гарантують їхню енергетичну безпеку та мінімізують ризики обмеження постачання енергії.

2. Геостратегія: Держави використовують свої енергетичні ресурси та контроль над транспортними маршрутами як інструменти для здійснення впливу на міжнародну арену. Це може включати стратегічні партнерства, дипломатичні відносини та геополітичні альянси.

3. Диверсифікація джерел та маршрутів постачання: Держави розвивають політику диверсифікації своїх джерел постачання енергії та транзитних маршрутів, щоб зменшити свою залежність від одного постачальника чи транспортного шляху.

4. Енергетична дипломатія: Держави використовують енергетичну дипломатію для сприяння своїм національним інтересам на міжнародній арені, в тому числі за допомогою угод про співробітництво, торгівлю енергією та інвестиції в енергетичні проєкти.

5. Співпраця та конкуренція: Держави взаємодіють як партнери та конкуренти на енергетичному ринку. Це може призводити до співпраці у розв'язанні спільних проблем або до конкуренції за ринкові позиції та вплив.

Останніми роками енергетична криза набирає все більших оборотів, що спричинено численними політичними конфліктами у всіх регіонах світу: так війна в Україні поставила під загрозу країни Європи, які фактично були залежні від Російських енергоресурсів, що змусило їх наростити власні потужності з видобутку та шукати нових експортерів (таким чином: зросла роль експорту з Нідерландів, США, Туреччини, Норвегії, Алжиру та країн перської затоки), а до наслідків зі сторони РФ можна віднести збільшення експорту в Китай, Індію, Туреччину та Єгипет, а це своєю чергою проявляється через будівництво нових газо- та нафтопроводів, обмін новими технологіями та переорієнтація ринків цих країн. І негативна тенденція щодо конфліктів тільки зростає, тільки останні події на близькому сході змушують хвилюватися за майбутній порядок речей.

У висновку хотілося б вказати на основні напрямки дій для забезпечення стабільності на геополітичній енергетичній арені:

- Створення міжнародних організацій, які слідкуватимуть за діяльністю країн задля: уникнення повної монополізації групою країн, а відповідно і монополізаційного ціноутворення на ринку енергоресурсів, збереження рівня екологічних показників, а також слідкуватимуть за здійсненню програм з забезпечення сталого розвитку країни та регіону.
- Пошук ефективних замінників природних копалин (біопальне, відновлювальна енергетика, ядерна енергетика)
- Взаємодія держав для урегулювання проблем, а в майбутньому і війн.

Пріоритетність для України:

- Збереження та покращення позицій на геополітичній енергетичній арені шляхом збільшення частки ядерної енергетики, а відповідно й уникнення залежності від імпорту нафти та газу
- Розвиток наукових інститутів для дослідження відновлюваних джерел енергії
- Формування наукового центру зі збагачення ядерного пального (Україна володіє значними запасами ядерного пального та обмежена в засобах його збагачення)
- Збереження стабільності в регіоні

▪ Продовження ролі країни, через яку транспортують енергоресурси задля повертання інвестицій та збереження політичної ваги в регіоні

Отже, геополітика енергетики на сучасному етапі розвитку людства є ключем до нашого майбутнього і якщо людство вчасно не відреагує на проблеми, які формуються на цьому ринку, то нам загрожує ще одна криза енергетичних ресурсів, яка цього разу може закінчитися не тільки на політичній та економічній арені, а й може проявитися через масові збройні конфлікти та національні рухи, що зрештою залишить мільйони людей без електроенергії, пального та решти засобів для існування.

Олег ГЕРІЙ

*Студент Західноукраїнського
національного університету*

СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ВПЛИВ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК ГРОМАД ТА КРАЇН

Людство протягом усієї своєї історії змушене вирішувати різні завдання природно-кліматичного та соціально-економічного характеру. В даний час серед ключових проблем виживання можна виділити проблеми забезпечення продовольством, забезпечення енергією і збереження придатного для життя навколишнього середовища. Розмірковуючи над питаннями існування межі зростання споживання енергії людською цивілізацією і того, як його стримувати без шкоди підвищенню якості життя, слід визнати, що вичерпної відповіді на них сьогодні дати не можливо. В сучасному світі загальна безпека та забезпеченість вуглеводнями, зокрема нафтою і природним газом, взаємозалежні. До загроз енергетичній безпеці відносять нерівномірність розподілу родовищ нафти і природного газу на нашій планеті, а також нерівномірність споживання енергетичних ресурсів між країнами. Враховуючи фактор можливого в далекій перспективі критичного дефіциту доступних для видобутку вуглеводнів, необхідно сьогодні усвідомити потребу в оптимізації поступового переходу з традиційних енергоносіїв до недостатньо освоєних. Досліджуючи можливі варіанти нової ресурсної бази енергетики, перевагу завтра слід віддавати урану, залученому в замкнутий ядерний паливний цикл, і торію, а післязавтра – термоядерній енергетиці. Для цього потрібно істотно розширити і прискорити дослідні та технологічні програми, будівництво нових енергетичних об'єктів та супутньої промислової інфраструктури. Слід також ефективно та солідарно вирішувати проблеми нерозповсюдження ядерних матеріалів і технологій, безпечного зберігання та переробки опроміненого ядерного палива,